

## LECTIO – MARIA IHA KRÚS AIN (Jo 19,25-27)

*25Besik Jesus nia krus hamriik nia inan, nia inan nia alin, katak Maria, Cleofas nia fen, ho tan Maria Magdalena. 26Hare tiha nia inan ho eskolante ne'ebé nia hadomi iha nia sorin, Jesus lia tun ba nia inan: "Na'in feto, o nia oan mak ida ne'e!" 27Hafoin Nia lia tun ba eskolante: "O nia Inan mak ida ne'e!" No houri oras neba, eskolante ne'e simu nia iha nia uma (Jo. 19,25-27).*

### KONTESTU

Ita iha momentu aas liu Jezús nia moris nian: krús. João, iha inísiu kap. 13 ninia evanjellu nian, haktuir uluk Jezús fase apóstolu sira-nia ain, ne'ebé sai aintisipasaun ba Kristu nia don domin nian iha krús, hakerek: "Jezús hatene ona katak Nia oras to'o ona atu husik mundu ne'e hodi liu ba Aman, no hadomi tiha nia doben sira ne'ebé hela iha mundu, Nia hadomi sira to'o rohan" (Jo 13,1).

Krús mak Jezús nia domin mai ita, to'o rohan. "Ema ida la bele hadomi liu fali ema ne'ebé saran nia moris tan nia belun sira (Jo 15,13)! Jezús nia mate iha krús mak sinál boot liu domin nian ne'ebé Aman hakonu ita ba beibeik.

Nia hakarak atu nia Oan mai iha ita leet, atu ita koñese ninia domin ["Maromak hadomi tebes mundu to'o fó Nia Oan Mane mesak" (Jo 3,16)]. No Jezús mai, hanesan kosok-oan hotu, iha feto ida nia knotak, Maria, hatais ita-nia frakeza sira no fahe buat hotu ho ita, menus salan, ita-nia kondisaun umana. Tan nia domin boot liu Nia la hakiduk bainhira tenke hasoru persegisaun no mate. Ema ruma buka atu provoka Nia iha momentu krús nian: "Ó Maromak nia Oan karik tuun husi krús mai no ami sei fiar iha Ó" (kf. Mt 27,40; Mc 15,30; Lc 23,35). Maibé Jezús la husik niia desizaun atu hadomi ita to'o rohan, to'o fó moris mai ita.

Iha nia sorin iha nia "Inan" no "eskolante ne'ebé Nia hadomi", hamutuk ho feto ruma. Ita buka komprende sé mak personajen sira-ne'e (inan no eskolante ho modu partikulár) atu komprende iha sá loos mak sena ne'e kona ita, se kona ita.

Liutiha epizódiu ne'e Jezús "haraik Espíritu" (kf. Jo 19, 30) no soldadu ida sona borus nia sorin. Evanjelista observa katak husi Kristu nia sorin suli raan no bee, símbolu sakramentu sira Kreda nian: batizmu no eukaristia.

Iha epizódiu ne'e (Jo 19,25-37), Jezús haraik nia moris rasik mai ita, haraik Nia Inan. Haraik Espíritu, haraik Kreda. Iha kontestu luan ne'e mak ita hetan pasajen ne'e. Maria mak Ninia prezente ida husi sira seluk ne'ebé folin liu husi Jezús ne'ebé besik atu mate.

### Lectio

#### v. 26 *"Na'in feto, o nia oan mak ida ne'e»".*

Espresaun ne'ebé evanjelista uza – tuir matenek-na'in sira – hatudu katak Jezús revela misaun foun ida ba nia inan.

Ho liafuan seluk bele hateten katak ba nia inan Jezús dehan: "To'o oras-ne'e ó, Ha'u-nia inan; oras-ne'e ó sei sai ema hotu ne'ebé Ha'u hadomi no ema sira Ha'u mate ba sira nia inan". Jezús envolve Maria iha ninia domin ba umanidade. Nia mate ba umanidade ne'e no husu Maria atu sai inan ba umanidade ne'e, atu tau matan ba nia.

Buat ne'ebé furak mak, diskursu ne'e la""os "jerál", maibé pesoál. Jezús la hateten: "ó-nia oan mak sira ne'e", maibé "ó-nia oan mak ne'e", tanba ema ida-idak mak oan. Relasaun ho inan mak buat ida pesoál. Na'i la entrega ba Maria umanidade enjerál, maibé ema ida-idak ho

modu partikulár: Jezús hadomi ema ida-idak, ne'ebé simu bolun atu sai dixípulu. Haksolok tebes hanoin katak ita ida-idak iha Jezús nia fuan bainhira Nia hateten ba nia inan: “Ó-nia oan mak ne'e”.

Nune'e, Na'i rasik mak hakarak Maria sai ita-nia inan, tanba domin naresin no laran-nurak/ternura ne'ebé Nia iha mai ita.

No ita tenke halo referénsia ba pasajen seluk, ida iha Kaná, ne'ebé iha ligasaun metin ho krús (kf Jo 2, 1-12).

Iha ne'ebá evanjelista apresenta Maria iha ninia knaar inan nian.

Maria matan moris, lalais, tau matan, tua ne'ebé noivu sira la iha mak símbolu kona-ba falta hotu ne'ebé ema esperimenta no husu ba Maromak. Maibé tua ne'e mak, liuliu, símbolu Kristu rasik nian, ninia domin ne'ebé suli lahó sasukat ida, domin ne'ebé nia tutun mak krús.

“Tua” ne'ebé Maria iha knaar atu buka mak ida ne'ebé ita kuran tebes duni: **Jezús**. Se ita soi Nia ita soi ksolok moris nian, se ita la soi Nia la iha buat ida mak sei halakon ita-nia hamrook sira!

Maria nia preokupasaun boot mak ita koñese Nia, halo esperiénsia kona-ba nia domin, katak husik Nia hadomi ita, tanba ne'e mak nia hatudu no haruka ita atu bá Jezús: “Imi halo tuir buat hotu ne'ebé Nia haruka” (Jo 2,5).

Maria mak inan tanba nia fó isin ba Jezús, Maromak nia Oan. Iha ita-nia moris mós nia hala'o maternidade hodi hahoris Jezús iha ita. Nia hakarak halo ita moris no sai tuir ilas nia Oan nian maibé ho kondisaun ida: ita simu no lori nia ho ita.

#### **v. 27 “O nia Inan mak ida ne'e. No houri oras neba, eskolante ne'e simu nia iha nia uma”.**

Jezús mós dirije ba eskolante, ba nia mós Jezús revela kondisaun sai oan ba inan ida ne'e. Ne'e mak entrega resíproka ida!

Ba ita ida-idak Nia haraik inan ida-ne'e. maibé atu nia bele ezerse ninia maternidade prezisa atu ita halo sai ita-nian buat ne'ebé eskolante halo: “lori nia iha nia uma”.

“Hori oras ne'e – evanjelista espesifika – eskolante ne'e simu nia iha nia uma”. Oras ba João mak oras krús nian, oras Jezús nia glória iha krús tuttun, oras ita-nia salvasaun nian husi aat no mate, oras ninia terus, mate, moris-hi'as.

Husi Kristu nia mistériu paskál mai don inan nian, tanba fuan mak sentru mistériu Kristu nian.

Husi momentu ne'ebá, eskolante simu nia iha nia uma, katak iha nia moris, iha ninia interioridade, Nia moris nu'udar dixípulu, hahú husi mistériu paskál Kristu nian marka ho prezensa laran di'ak inan ne'e nian.

Oras ne'e husik mai ita, atu “simu nia iha espasu hotu ita-nia moris interiór nian (kf. RM 45), husik nia ezerse ninia maternidade no rona ninia konvite: imi hateke ba Jezús, imi bá hasoru Nia.

Maria iha krús ain mak memória moris Evanjellu Kristu nian, katak Evanjellu domin nian. Tanba ne'e mak ba ita entrega hela nia Inan, atu hametin no akompaña ita-nia ain-hakat sira, loron ba loron, iha dalab tatur Kristu nian, iha deskoberta loroloron nian kona-ba Ninia domin no iha kreximentu domin ida ne'ebé sai hanesan ho ida Na'i Jezús nian ba beibeik.

#### **Meditatio**

#### **Leitura saleziana**

Ita-nia reflesaun simu naroman husi pasajen Evanjellu João nian (kf Jo 19, 26-27). Iha Jezús nia liafuan sira ba Maria no ba eskolante João husi krús Maria nia prezensa no knaar formativu iha Kreda no ba Kreda hetan énfaze: “Na’i-Feto, ida-ne’e ó-nia oan!” no ba João: “Ida-ne’e ó-nia inan!” (Gv 19, 27).

Liafuan sira-ne’e, Ratzinger hakerek, “mak tebes duni pontu sentrál ba meditasaun mariológika hotu”. Maternidade foun Maria nian mak “mak fuan husi domin foun ne’ebé sai tasak iha krús ain”.

Sena evanjéliko konklui nune: “*No hori oras-ne’ebá eskolante simu nia iha nia uma*” (Jo 19,27). Nia simu nia “nu’udar ninia soin rasik”, katak introdús nia iha ninia moris íntimu liu, nu’udar entrega an ki’ik ida ba malu, ne’ebé sai ho modu kontínuu dalan ida atu Kristu moris nune’e ema hotu bele sai buras iha maturidade Kristu nian.

«Espresaun “*accepit eam in sua*” [lori ho nia] nakonu ho signifikadu: nia hatudu João nia desizaun atu halo Maria partisipa iha nia moris rasik, to’o halo nia koko katak ema ne’ebé loke nia fuan ba Maria, iha realidade Nia mak simu nia no halo sai ninian. Lema ne’ebé marka pontifikadu Papa João Paulo II, *Totus tuus*, sintetiza didi’ak esperiênsia espirituál no místika ida-ne’e, iha moris ida orienta tomak ba Kristu liuhusi Maria: “*ad Iesum per Mariam*”».

Ita FMA mós simu Maria iha ita-nia moris, iha ita-niakomunidade edukativa sira no esperimenta ninia prezensa morisnian. Projetu formativu ko’alia kona-ba “don ida grasa nian” Maria nia prezensa iha Kreda, iha Institutu relijiozu marianu oioin no ho modu espesiál iha ita-nia moris. Nia simu ita nu’udar oan-feto sira no halo ita sai tasak ni’udar sarani no nu’udar konsagrada.

«Iha Kalváriu Maria simu eskolante ne’ebé Jezús identifika nia an. Nu’udar inan nia simu bolun atu eduka, atu halo sai nabilan iha nia oan mane no feto ida-idak identidade kle’an liu ne’ebé Aman komunika mai ita, iha Kristu, liuhusi Espíritu Santu. Nia ho ninia maternidade edukativa kontribui atu forma iha ema ida-idak ilas Kristu nian (kf Gal 4,19) ne’ebé marka iha ema hotu husi kedas kriaun.

Nu’udar inan no mestra, Vijen inspira ita estilu ida moris relijioza nian kontemporánea ho ita-nia tempu no tulun ita atu hetan lurón sira adekua liu atu sai sinál no espresaun Maromak nia domin preveniente ba foin-sa’e sira (kf Konst 1)».

## ORATIO

(espontánea)

Taka ho hananu Marianu